

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

XIII. Iac. Sadoletvs Episc. Carp. N. Senatus Tholosani Prasidi S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

picque sentiunt, meis verbis saluta. Carpentoracii, XI. Calend.
Decembr. M. D. XXVII.

XIII.

IAC. SADOLETVS EPISC. CARP. N. SE-
natus Tholosani Praefidi S. P. D.

Cum venissem Carpentoracte ad V. Nonas Maias, mea Ec-
clesiae deferendi, & Deo in ea operae officiiq; impendendi
causa, rebus Romanis aliquando penitus relictiis, quod quidem
meum consilium, Dei eiusdem erga me benignitas, & securi eni-
tus postea, comprobauerunt: quæ hui statim ex his quos scire pu-
tabam, quibus in locis esses, cupiens scribere ad te, & funda-
menta nostrae benevolentiae iam pridem auspicio iacta (si qui-
dem optimum auspiciū virtus est) literis confirmare. Cum au-
tem mihi de te nihil certi responderetur, propterea quod a nego-
tiis publicis à Rege assidue adhibitus, itinerebus crebris dilata-
herere, neq; diu diu ferè vno in loco consisteres: & ob eam cau-
sam, & quod deinde tristibus nunciis ex Italia multis allatis, &
priuata mea incommoda, & multò magis publicae calamitates a-
nimū meum non leuiter perturbauerant, vsq; in hunc diem à
scribendo sui retardatus. Nunc verò, depulsis nubibus illis merito-
ris ac molestiae, quas mihi in animo tan eorum malorū cogitatio
congregat, cum (quod solet esse non difficillimum iis, qui in
summo Deo spes suas posterunt) spiritus humanis casibus ad se-
renitatem animi, & ad constantiam me reuulsiem, statui has ad te
dare literas: quas vbiq;q; esses, tamen speravi ad te aliquando
perlatum iri, per quas & officio satisfacere (sum enim tibi pro-
tus multis erga me meritis iam pridem valde obstrictus) & reno-
uatam in te, quoad fieri posset, memoriam ac benevolentiam mei
nominis. Ego iam ab eo tempore, quo primū ad senatum Tho-
losanū (cui tu maxima cum dignitate praes) causa Ecclesiae meae
fuit delata, cognoui meorum procuratorum, hominum proba-
tissimorum, testimonio, qui vir esses, qua integritate, qua pruden-
tia, quanta autoritate praeditus: intellexi quoq; tum illud, te ita
esse studii optimarum & artium & literarum deditū, vt in eo ge-
nere laudis & scientiae excelleres. Quod quidem ego maximum
in homine, si cum virtute innocentiaq; iungatur, statuo ornamē-
tum esse. Non enim si rarum est, idcirco desinit esse praclarum.
Quia ad splendorem & nobilitatem huius doctrine, qua expol-
lur humanitas, quaeq; vna praecipue animos hominum ad veram
dignitatem honestatemq; instigat, addit quandam admirationē
etiam raritas. Magnum est enim & profus admirabile, ita quari-
à quopiam in hoc tempore sapientiam, vt ea non ad qua sum vl-
lora

lam, sed tantum ad bene beateq; viuendi rationem referatur. E-
 quidem his tot cuius ornamentis laudibusq; acceptis, susceperam
 iam erga te nō mediocrem beneuolentiam: cum accesserunt officia
 deinde tua erga me absentem, meosq; presentes, qui causam
 meam apud senatū istum defendebant, plena gratissimā humani-
 tatis. Ostendisti enim illis, te (quod a meo quēti & tranquillitati,
 quoad equitas ferret, cuperes esse consiliū) in tota ratione iuris
 admirandi, quod tu pro tua singulari iustitia potissimum ob-
 seruaturus esses, habiturū libenter rationem mei: ut, cum primū
 recē fieri posset, de te transferretur: atq; ego curis illis & molestiis
 omnibus liberarer. Quam voluntatem erga me tuam vsq; adē
 memini tum mihi scēdē se gratā, vt nullum tantum onus gratia
 eius, eas non me tibi debitorē putarem. Nihil n. est, quod me
 magis alliciat, vel rapiat potius ad amandum, quā amoris erga
 me significatio. Quae cum in te nō mediocri apparuisset, multa q;
 esset praeterca, quae ego in te nō probarem solum, verū etiam
 admirarer: memini tum me ita constituisse, tanti viri amicitiaē nil
 mihi esse debere optatius itaq; & statim tibi de hac mea voluntate
 literas mihi, & multis mandauit, vt coram eam tibi exponerent. Se-
 cūta sunt rempora, quib. tu, Regis tui de tua praestanti virtute, iu-
 dicio, ad grauiorē res obcundas Tholosā euocatus, ego in illis
 familiaribus versatus, ambo grauib. curis negotiisq; distracti,
 a scribendo cessauimus. Nūc autem, cum Dei immortalis incre-
 dibili beneficio, cui meā salutem cognoui fuisse curā, ego in por-
 tum ex alto tandem peruectus sum: habeamq; constitutū, quod re-
 liquum vitae est totum in eo munere fungendo pōnere, quod à me
 eodem Deo maximē debetur: putauit conuenire beneuolentiaē in te
 meae, te de aduentu nostro, omniq; statu facere certiorē: vt sci-
 ras, me repudiatis pristinis illis vitae actionibus, quae, etsi à me non
 mediocri dignitate tractabatur, ad illa tamē iam aspiranti, quae di-
 uina immortaliaq; sunt, impeditōe magis etiā, quā adiuuen-
 to, reuolui totū esse in eas literas, & ad ea honestissimarum ar-
 tum studia, per quae nosmet ipsos noscedi, & ad Deū ipsum propius
 accēdēdi, amplā nobis facultas parata sit, quā facillime consequē-
 mur, si cum studio verae sapientiae cultū purae sanctaeq; religionis in-
 tuū quasi complexū copulabimus. Quod sumus Deo adiuuante
 studiosē effecturi. Et quoniam te quoq; eadē voluntate ad haec pre-
 clara studia propensum esse intelligo: audebo te hortari, non tam
 ambitione, quā beneuolentia adductus, vt madas in sententiā, atq;
 inter publicas res administrandas, impertias huic etiā curae aliquid
 temporis: quod & fructus, & beatiores vitae beatae percipias. & has ad
 illa genēda atq; tractanda, si fieri potest, etiā instruēt. Ego quā se-
 mel erga te singularē suscepi beneuolentiaē eam perpetuā & cū fi-
 de seruabo. Tu si me vis, illud, vt spero, & vt institui facere, di-

lexeris, mihi quicquid aliquando literarum miseris, dabo operam profectò, ut te ne vnquam nec iudicij de me tui, nec nostrae inlustrae necessitudinis pœnitcat. Vale. Carp. XI. Cal. Nou. M.D.XXVII.

IACOBI SADOLETI EPISC.
CARPENTORACTI EPISTOLA-
rum Lib. II. Epist. I.

IAC. SADOLETVS EPISC. CARPEN-
toract. Petro Bembo, S. P. D.

SVBITVS discessus Pauli Sadoleti (qui fratris Pa-
truelis filius, mihi ad manum adolescens, non solum
summa spe atq; indole omnium virtutum, sed ipsius
iam virtutibus præditus, repentino nuntio de patris
morte coactus, à me proficiscitur) facit, ut conturbatiore animo
ad te scribam de tuo libro quæ scribenda sunt. Quem ego librum
tibi remitto, nactus idoneum hominem, qui perferret. De quo
ipso tamen accipe pauca. Lectus enim est à me per diligentem mi-
rumq; in modum ea me lectio delectauit. Nam & charissimam
amicissimiq; hominis præclara ingenij ac doctrinæ monumenta
aspicias, cum ipsum, quem maxime diligo, visus sum aspicere: &
ipsa oratio ac dicendi genus, eiusmodi est, ut nihil nitidius, nihil
elegantius, neq; venustum magis possit desiderari, vel in delectu
cultuq; verborum, vel dignitate & copia sententiarum. Itaq; ego,
qui eas partes in dialogo gero, quas tu me pro tua in me bene-
uolentia gerere voluisti, sumq; in illis testimonium illustre tui de
me iudicij consecutus, facile agnosco, in istis ipsis scriptis me mul-
to disertius & commodius loqui, quam soleam in meis: proq; eo
magnam tibi habeo gratiam. Quod enim maximo cum labore,
nequeo tamen assequi, id sum tua opera sine labore vilo meo per-
facile adeptus. Ac ad reliquas quidem suauitates, multas ac mag-
nas, quibus me affectum senti, illa accessit, cæteris non minor,
quod temporum nostrorum, veterumq; dictorum, ac factorum,
quæ nobis vnquam inter nos acta & communicata sunt, omnium
est mihi memoria ex illo libro renouata, tum cum erat nostra æ-
tas ad omnem alacritatem & animi hilaritatem longè aptior.
Habita quoq; est illustris mentio multorum fortium virorum,
quibus cum vtriq; nostrum iucundissima fuit familiaritas: quo-
rum partem maximam mors nobis eripuit. Quo etiam tu maio-
rem officij & pietatis laudem es meritus. Quos enim iuuenis ap-
primè dilexisti, eos ætate iam prouecta eis honoribus exornas,
per quos & virtus vna eorum, & tui præstantis ingenij laus im-
mot.